

Tillfälliga personlyft med kranar eller truckar

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om ändring i Arbetsmiljöverkets
föreskrifter (AFS 2006:7) om tillfälliga personlyft med kranar
eller truckar

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om ändring i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2006:7) om tillfälliga personlyft med kranar eller truckar och allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna;

AFS 2010:3

Utkom från trycket
den 6 december 2010

beslutade den 16 november 2010.

Arbetsmiljöverket föreskriver¹ med stöd av 18 § arbetsmiljöförordningen (1977:1166), i fråga om Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2006:7) om tillfälliga personlyft med kranar eller truckar, att 3, 4, 7, 15, 19 och 23 – 25 §§, avsnitten A 2.11 och A 5 i bilaga A, och avsnitten B 1.1, B 3, B 4.1 och B 5.1 i bilaga B ska ha följande lydelse.

Beträffande de allmänna råden till föreskrifterna beslutar Arbetsmiljöverket att kommentarerna till 4, 7, 10 och 19 §§ och till avsnitten A 2.11, A 4.4 och A 5.5 i bilaga A ska ha följande lydelse.

3 § I dessa föreskrifter avses med

<i>Kran</i>	Lyftanordning som enbart är avsedd att med hjälp av ett icke styrt lastbärande organ lyfta och sänka lasten vertikalt och dessutom förflytta den horisontellt i en eller flera riktningar.
<i>Truck</i>	Självgående arbetsutrustning avsedd att med gaffel- armar eller andra lyftaggregat med liknande funktion, lyfta, sänka och bära gods inom ett begränsat område och huvudsakligen användas på plana och hårdgjorda underlag.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/104/EG av den 16 september 2009 om minimikrav för säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av arbetsutrustning i arbetet (andra särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG) (EUT L 260, 3.10.2009, s. 5–19, Celex 32009L0104).

Anmälan har gjorts enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EGT L 204, 21.7.1998, s. 37, Celex 31998L0034) ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG (EGT L 217, 5.8.1998 s. 18, Celex 31998L0048).

<i>Basmaskin</i>	Kran eller truck som kombineras med arbetskorg för att lyfta personer.
<i>Containerkorg</i>	Arbetskorg särskilt avsedd för arbete med montering och demontering av vridlås på containrar.
<i>Gruppbesiktning</i>	Särskild besiktningsform tillämplig på en grupp individer bestående av kranar, arbetskorgar och anslutningsdelar verkande inom ett fysiskt avgränsat område. Gruppbesiktningen innebär att varje individ genomgår individuell besiktning, och när det fastslagits att alla individer i gruppen sinsemellan är kompatibla kan de fritt användas i olika kombinationer inom gruppen utan att genomgå ytterligare besiktning.

4 § Arbetsförhållandena ska undersökas och riskerna bedömas före ett personlyft med en kran eller en truck. Följande ska då särskilt undersökas

1. basmaskinens och arbetskorgens lämplighet för uppgiften,
2. stabiliteten vid rådande mark- och väderförhållanden,
3. arbetstagarnas praktiska och teoretiska kunskaper,
4. aktiviteter och pågående arbete i närheten och
5. rörelser hos arbetskorg och/eller arbetsobjekt på grund av yttre faktorer.

7 § Personer får lyftas med en kran eller en truck endast om det är svårt eller olämpligt att använda arbetsutrustning som är konstruerad och tillverkad för att lyfta personer.

Vid tillfälliga personlyft med kranar eller truckar ska arbetsuppgifterna utföras inifrån arbetskorgen.

Personer får lyftas med en truck endast vid tillfälligt och kortvarigt arbete.

Personer får lyftas med containerkorg endast i samband med montering och demontering av vridlås och annan surring av containrar.

15 § En arbetsgivare ska utse en person som ska leda arbetet med personlyft.

Arbetsgivaren ska se till att personen i fråga har tillräckliga kunskaper och tillgång till nödvändig information.

En arbetsgivare som tillämpar gruppbesiktning ska ha en aktuell förteckning över vilka individer som ingår i respektive grupp.

19 § För att få användas till personlyft ska varje kombination av en basmaskin och en arbetskorg vara besiktad enligt bestämmelserna i 22–25 §§ och bilaga B. Kombinationen ska då ha bedömts erbjuda betryggande säkerhet för att få användas till personlyft. Om ett kontrollorgan har angivit att bedömningen bara gäller om vissa angivna brister åtgärdas, ska dessa brister dessutom ha rättats till.

Containerkranar, containerok och containerkorgar inom ett avgränsat hamnområde får alternativt genomgå gruppbesiktning. Om gruppbesiktning tillämpas ska varje ingående individ tydligt och väl synligt vara märkt med en unik gruppbesiktning. Vid lyft av personer får enbart individer tillhörande samma grupp användas tillsammans.

23 § En basmaskin och en arbetskorg ska tillsammans ha genomgått första besiktning för att få användas till personlyft. Besiktningen ska omfatta kontroll av att basmaskinen och korgen uppfyller kraven i bilaga A och att de även i övrigt ger betryggande säkerhet. Funktionsprov med provlast ska utföras vid besiktningen.

När gruppbesiktning tillämpas ska varje individ i en grupp genomgå första besiktning. Vid första besiktning av en individ ska besiktningen genomföras tillsammans med övriga delar i gruppen så att minst en kombination av kran, anslutningsdel och arbetskorg sätts samman.

24 § En kran med en arbetskorg och eventuella anslutningsdelar som används till personlyft ska, så länge de är i bruk, återkommande besiktas tillsammans.

När gruppbesiktning tillämpas ska varje individ i en grupp genomgå återkommande besiktning. Vid återkommande besiktning av en individ ska relevanta delar av besiktningen genomföras tillsammans med övriga delar i gruppen så att minst en kombination av kran, anslutningsdel och arbetskorg sätts samman.

Återkommande besiktning ska utföras var tolfte månad enligt bilaga B. Återkommande besiktning ska utföras under den ordinarie besiktningsmånaden eller senast under den andra månaden därefter. Ordinarie besiktningsmånad beräknas enligt bestämmelserna i bilaga B.

25 § En basmaskin, en arbetskorg eller en anslutningsdel som, på ett sätt som har betydelse för säkerheten, har reparerats, ändrats, byggts om eller byggts till eller som befaras ha skador ska revisionsbesiktas innan de används till tillfälliga personlyft.

Denna författning träder i kraft den 1 februari 2011.

En containerkran som tidigare besiktats enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2006:7) om tillfälliga personlyft med kranar eller truckar får användas till personlyft utan att kravet i A 2.11 är uppfyllt, dock längst till och med den 31 december 2011.

MIKAEL SJÖBERG

Jan Westman

Anna Middelman

Bilaga A

A 2.11 En containerkran som används för personlyft ska ha ett containerok där det kan säkerställas att den normala driften av okets vridlås är spärrad.

A 5. Särskilda krav på arbetskorgar som används tillsammans med kranar

a) Andra arbetskorgar än containerkorgar

A 5.1 En arbetskorg som är avsedd att användas med en kran ska vara konstruerad för att hängas i kranens krok.

A 5.2 En arbetskorg som hängs upp i en krankrok ska ha en styv upphängningsram med en ögla eller liknande utförande för koppling till kroken. Arbetskorgen kan också bäras upp av ställinestroppar eller kättinglängor som är säkert fastsatta i korgens övre kant. Stropparna eller längorna ska i sådana fall vara så långa att vinkeln i vertikalplanet mellan parterna inte överstiger 90°. Stroppar av natur- eller syntetfibrer får inte användas för att bära upp en arbetskorg.

A 5.3 En arbetskorg ska vara så utförd eller upphängd att den inte får någon besvärande lutning under arbetet eller vid i- och urstigning.

b) Containerkorgar

A 5.4 En containerkorg ska vara konstruerad för att fästas i containerokets vridlås.

A 5.5 En containerkorg ska kunna säkras mot containeroket med en mekanisk låsning som hindrar att korgen faller om okets vridlås öppnas oavsiktligt.

A 5.6 En containerkorg ska vara utförd så att arbete med montering och demontering av vridlås och annan surring av containrar kan ske inifrån korgen.

Bilaga B

B 1.1 Första besiktning

En första besiktning ska omfatta

- a) kontroll av att en basmaskin med tillhörande arbetskorg och eventuell containerok uppfyller kraven i bilaga A och i övrigt erbjuder betryggande säkerhet vid användning,
- b) granskning av ritningar samt uppgifter om laster och material,
- c) kontroll av de beräkningar som behövs för att kunna bedöma hållfastheten, stabiliteten och säkerheten i övrigt,
- d) kontroll av instruktioner för användning, drift, räddning, fortlöpande tillsyn och underhåll,
- e) kontroll av att underhåll och fortlöpande tillsyn kan utföras på ett säkert sätt,
- f) kontroll av att en basmaskin och tillhörande arbetskorg överensstämmer med den granskade dokumentationen,
- g) funktionskontroll av skyddsanordningar,
- h) funktionsprov med provlast och
- i) vid gruppbesiktning, kontroll av att den aktuella individen är kompatibel med övriga individer i gruppen.

B 3. Åtgärder efter besiktning

B 3.1 Efter en avslutad besiktning ska kontrollorganet bedöma om basmaskinen med tillhörande arbetskorg och eventuell anslutningsdel, alternativt gruppindividen, uppfyller gällande föreskrifter från Arbetarskyddsstyrelsen och Arbetsmiljöverket enligt B 1.1, B 1.2 respektive B 1.3. Kontrollorganet ska dessutom bedöma om de även i övrigt erbjuder betryggande säkerhet för användning.

B 3.2 Kontrollorganet ska utfärda ett intyg över resultatet enligt B 4.1. Om en basmaskin med tillhörande arbetskorg bedöms erbjuda betryggande säkerhet ska kontrollorganet på väl synlig plats förse arbetskorgen med en besiktningsskylt enligt B 5.1.

Vid gruppbesiktning ska kontrollorganet utfärda ett intyg för den aktuella individen i gruppen enligt B 4.1 och förse den med en besiktningsskylt enligt B 5.1.

B 3.3 Intyget och skylten ska vara på svenska.

B 3.4 Om en basmaskin med tillhörande arbetskorg och eventuell anslutningsdel, alternativt en gruppindivid, inte bedöms erbjuda betryggande säkerhet ska kontrollorganet snarast meddela detta till Arbetsmiljöverket.

B 4.1 Besiktningsintyget ska innehålla uppgifter om

- a) basmaskinens och tillhörande arbetskorgs identifikation. Vid gruppbesiktning anges identifikation för den aktuella individen,
- b) maxlast och max antal personer vid tillfälliga personlyft med en basmaskin och tillhörande arbetskorg,
- c) besiktningsorganets namn,
- d) ackrediteringsnummer,
- e) ackrediteringsmärke,
- f) besiktningsdatum,
- g) besiktningsmannens namn,
- h) uppgift om att besiktningen utförts enligt dessa föreskrifter,
- i) resultatet av bedömningen,
- j) eventuella villkor om åtgärder för att anordningen ska erbjuda betryggande säkerhet,
- k) ordinarie besiktningsmånad (år, månad) för nästa återkommande besiktning och
- l) aktuell gruppbesiktning om gruppbesiktning tillämpas.

B 5.1 På besiktningsskylten ska det finnas

- a) identifikation för tillhörande basmaskin/-er och arbetskorg och eventuellt containerok,
- b) kontrollorganets namn och ackrediteringsmärke,
- c) ackrediteringsnummer,
- d) markering som visar ordinarie besiktningsmånad för nästa återkommande besiktning (år, månad),
- e) markering som visar att basmaskinen med tillhörande arbetskorg, alternativt gruppindividen, är besiktad och därmed har bedömts erbjuda betryggande säkerhet och
- f) aktuell gruppbesiktning om gruppbesiktning tillämpas.

Kommentarer till vissa paragrafer

Till 4 § Det är viktigt att arbetsgivaren bedömer om det är bättre och säkrare att utföra ett personlyft med en kran eller en truck och arbetskorg än med arbetsutrustning som är konstruerad för personlyft, eller att använda en ställning.

Riskfyllda oönskade rörelser mellan arbetskorg och arbetsobjekt kan t.ex. bero på väderförhållanden som kraftig eller byig vind eller sjögång. De kan även bero på att arbetskorgen kommer i gungning på grund av kranens rörelser eller för att arbetsobjektet rör sig.

Till 7 § Paragrafens andra stycke innebär att arbetskorgar inte ska användas som transportanordningar så att personer lämnar arbetskorgen på andra platser än tillträdesplatsen, vilken normalt är markplanet.

Enligt paragrafens tredje stycke får personer lyftas med truck endast vid tillfälliga och kortvariga arbeten. Även personlyft med kran är i allmänhet olämpliga att göra annat än vid tillfälliga och kortvariga arbeten.

Att förflytta en basmaskin där korgen är upphissad innebär ökade risker.

Till 10 § En manöverplats till en basmaskin kan t.ex. bestå av en manöverhytt eller en radiostyrningskonsol.

Det är viktigt att beakta kraven på att det på varje arbetsställe finns beredskap och rutiner för första hjälpen och krisstöd med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och särskilda risker.

Det är också viktigt att beakta kraven på att det vid tillfälliga personlyft i hamnarbete finns personal och utrustning lätt tillgängliga för att rädda personer som befinner sig i fara, samt för transport av skadade.

Till 19 § Vissa angivna brister kan vara av en sådan karaktär att besiktningsorganet bedömer att en förnyad besiktning inte är nödvändig innan anordningen åter tas i drift efter det att bristen åtgärdats. I ett sådant fall kan kontrollorganet i besiktningsintyget ange att anordningen erbjuder betryggande säkerhet om preciserade brister åtgärdas. Kraven i 19 § medför att det är straffbart att ta anordningen i drift innan dessa brister åtgärdats.

När det gäller tillfälliga personlyft med containerkorgar utgörs anslutningsdelen mellan kran och arbetskorg av ett containerok.

Kommentarer till Bilaga A

Till A 2.11 På kranar med containerok med hydraulisk eller elektrisk manövrering av vridlåsen, spärras den normala driften lämpligen genom en brytare åtkomlig från arbetskorgen som kopplar bort möjligheten att manövrera vridlåsen från kranens manöverhytt.

Till A 4.4 Kraft från stenfall på skyddstak vid bergarbete antas vara 5 000 N. Kraften fördelas på en yta av 1 dm².

När en containerkorg förses med ett skyddstak är det viktigt att beakta dels möjligheten att manövrera de anordningar som enligt A 2.11 ska finnas för att säkerställa att okets vridlås är spärrade och dels möjligheten att säkra korgen mot oket med mekanisk låsning som enligt A 5.5 ska finnas.

Till A 5.5 En operatör måste manuellt spärra containerokets vridlås i låst läge (jämför kravet i A 2.11) och det är därför inte en helt säker lösning eftersom den förutsätter att operatören kommer ihåg att göra det. Därför finns det krav på att det också ska finnas en separat mekanisk förbindning mellan containeroket och containerkorgen. En vanlig lösning är säkerhetskättingar i korgens hörn som fästs vid containeroket med krokar eller schackel.

**ARBETSMILJÖ
VERKET**

Arbetsmiljöverket · 112 79 Stockholm · Tel 010-730 90 00 · www.av.se

Utgivare: Anna Middelman
ISBN 978-91-7930-527-7 · ISSN 1650-3163